

Sygn. akt I ACa 637/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Barbara Owczarek
Sędziowie :	SA Joanna Skwara-Kałwa (spr.) SA Lucyna Świdzka-Pilis
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2012 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa I. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 16 lutego 2012 r., sygn. akt XX CG-G 64/11

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powódki 2 700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 637/ 12

UZASADNIENIE

Powódka I. P. domagała się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. kwoty 139 161,33zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania oraz kosztami zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu żądania podała, że wyrokiem z dnia 7 października 2010r. sygn. akt XX CG-G 13/10 Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził na jej rzecz od pozwanej odszkodowanie za budynki: mieszkalny i gospodarczy oraz część ogrodzeń; posadowione na nieruchomości w M. przy ul. (...). Dochodzona kwota stanowi równowartość kosztów rozbiórki tychże budynków a wynikającego z kosztorysów opracowanych na zlecenie powódki. Dochodzona kwota zawiera 23% podatek od towarów i usług.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów procesu. Pozwana przyznając, że na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 7 października 2010r. wypłaciła odszkodowanie za szkodę wywołaną ruchem zakładu górniczego we wskazanych przez powódkę budynkach, podniosła że roszczenie powodów jest niezasadne bowiem szkodę naprawiła ona w całości. W toku procesu pozwana podała ponadto, iż powódka nie wykazała, że zachodzi konieczność rozebrania budynków. Pozwana nie wniosła zastrzeżeń do opinii biegłego, twierdziła natomiast, że podatek od towarów i usług winien być przyjęty w stawce obniżonej 8%.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. na rzecz powódki I. P. kwotę 106 973,10 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 lutego 2012 r. i orzekł o kosztach.

Wyrok ten Sąd Okręgowy oparł na następujących istotnych ustaleniach:

Powódka jest właścicielką nieruchomości położonej w M. przy ul. (...). Sąd Okręgowy w Katowicach prawomocnym wyrokiem z dnia 7 października 2010 r. w sprawie sygn. akt XX CG-G 13/10 zasądził od pozwanej na rzecz powódki odszkodowanie za szkodę górnictwem na podstawie art. 95 ust. 1 prawa geologicznego i górnictwa w budynkach: mieszkalnym i gospodarczym oraz części ogrodzenia objętych pozwem w niniejszej sprawie. Strony nie zażądały sporządzenia uzasadnienia. Z akt sprawy wynika, że podstawą ustaleń faktycznych była opinia biegłego sądowego. Z opinii tej wynika, że koszt restytucji naturalnej rażąco przekraczał wielkość poniesionej szkody.

Do dnia zamknięcia rozprawy powódka nie rozebrała tych budynków. W aktualnym poziomie cen koszt koniecznych robót rozbiórkowych wykonanych przez przedsiębiorcę budowlanego wyniósłby kwotę 86 970zł netto, a po uwzględnieniu 23% podatku od towarów i usług koszt wzrósłby do kwoty 106 973,10 zł. Sąd Okręgowy podzielił opinię biegłego z zakresu budownictwa i szkód górniczych inż. P. W. jako obiektywną oraz w sposób wyczerpujący umotywowaną. Strony nie wniosły zastrzeżeń do opinii biegłego.

Mając na uwadze te ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powódki jest słuszne. Zdaniem tego Sądu skoro odszkodowanie ustalane na podstawie przepisów art. 95 prawa geologicznego i górnictwa winno mieć charakter ekwiwalentny i zarazem kompensacyjny to oprócz żądania zapłaty odszkodowania za budynki zaspokojonego przez pozwaną na mocy wyroku z dnia 7 października 2010 r. powódka skutecznie może domagać się odszkodowania równego kosztom rozbiórki uszkodzonych szkodą górnictwem budynków, a odszkodowanie winno odzwierciedlać w pełni nakłady jakie należy ponieść aby w zgodzie z przepisami prawa budowlanego rozebrać budynki, utylizować gruz i uporządkować teren.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw faktycznych i prawnych do konstruowania, jak chce pozwana, współodpowiedzialności powódki za stan budynku i ograniczania obowiązku pozwanej zapłaty równowartości kosztów rozbiórki na podstawie art. 362 kc natomiast uzasadnionym jest żądanie powiększenia wyliczonych kwot o należny podatek od towarów i usług.

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 95 ust. 1 prawa geologicznego i górnictwa zasądził od pozwanej na rzecz powódki dochodzoną kwotę z odsetkami należnymi stosownie do art. 481 kc.

W apelacji od tego wyroku pozwana zaskarżyła powyższy wyrok w całości zarzucając:

1) naruszenie prawa materialnego art. 95 ust. 1 prawa geologicznego i górnictwa przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że oprócz zapłaty przez pozwanego odszkodowania za budynki, jako formy naprawienia szkody na mocy wyroku z dnia 7 października 2010 r., sygn. akt XX CG-G 13/10 powódce przysługuje ponadto odszkodowanie równe przewidzianym do poniesienia kosztom rozbiórki tych obiektów.

2) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału przez przyjęcie, że

- zachodzi konieczność rozbiórki obiektów, za które zapłacono odszkodowanie, jako formę naprawienia szkody górniczej;

- pozwany ponosi w całości przewidziane koszty rozbiórki obiektów, za które zapłacono odszkodowanie pieniężne;
- powódka nie przyczyniła się do powstania szkody (naturalne zużycie obiektów).

Wskazując na powyższe podstawy pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W motywach apelacji podała skarżąca, że odszkodowanie na rzecz powódki - koszty rozbiórki - zostało zasądzone z tytułu wyrządzonej szkody górniczej pomimo, że szkoda w obiektach została naprawiona na podstawie art. 95 ust. 1 Prawa geologicznego i górniczego przez zapłacenie odszkodowania. Sąd Okręgowy w Katowicach prawomocnym wyrokiem z dnia 7 października 2010 r., sygn. akt XX CG-G 13/10 zasądził od pozwanej na rzecz powódki odszkodowanie w kwocie 107 503 zł za szkodę górniczą w budynku mieszkalnym, gospodarczym i części ogrodzenia na nieruchomości w M. przy ul. (...). Z dopuszczonej w tej sprawie opinii biegłego wynika, że koszt naprawienia szkody przez przywrócenie stanu poprzedniego rażąco przekracza wielkość poniesionej szkody.

Biegły wyliczył wysokość odszkodowania, pomniejszając wartość odtworzeniową o stopień naturalnego zużycia obiektów, strony nie wniosły uwag do opinii, powódka w postępowaniu tym nie dochodziła kosztów rozbiórki. Gdyby uwzględnić koszty rozbiórki, zdaniem skarżącej, analiza mogłaby wykazać, że przywrócenie do stanu poprzedniego jest ekonomicznie uzasadnione. Podniosła też skarżąca, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił przyczynienia się powódki do rozmiaru szkody w związku z naturalnym zużyciem obiektów. Wskazała nadto skarżąca, że powódka nie wykazała by zachodziła konieczność rozbiórki objętych pozwem obiektów. Zarzuciła także, że błędne jest stanowisko Sądu pierwszej instancji, że z mocy art. 95 prawa geologicznego i górniczego przysługuje powódce dodatkowe odszkodowanie z tytułu nakładów na rozbiórkę obiektów.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona a podniesione w niej zarzuty nie mogą odnieść zamierzonego skutku.

Wbrew zarzutom apelacji ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy są prawidłowe i wyczerpujące, tym samym zasługują one na podzielenie a Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Podnieść jednak należy, że istotne dla sprawy okoliczności pozostawały bezsporne pomiędzy stronami; bezspornym bowiem było, że prawomocnym wyrokiem z dnia 7 października 2010 r. w sprawie sygn. akt XX C-GG 13/1 Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 107 503 zł z ustawowymi odsetkami od daty wyrokowania z tytułu odszkodowania za szkodę górniczą powstałą na nieruchomości powódki w następstwie ruchu zakładu górniczego pozwanej. Nie było też sporu pomiędzy stronami, co do tego, że zasądzone wymienionym wyrokiem odszkodowanie było odszkodowaniem za budynki oraz ogrodzenie, wskutek ruchu zakładu górniczego uszkodzone, a nie za inne elementy szkody powódki. Bezspornie omawiany wyrok opierał się na niekwestionowanej w tamtym procesie opinii biegłego sądowego, z której wynikało, że względu na charakter uszkodzeń obiektów, że przywrócenie stanu poprzedniego w drodze remontu nie jest uzasadnione technicznie i ekonomicznie. Należało zatem zasądzić odszkodowanie, odpowiadające wartości technicznej uszkodzonych obiektów, to jest ich wartości odtworzeniowej pomniejszonej o stopień naturalnego zużycia; wartość techniczną obiektów biegły wyliczył na kwotę 98 353 zł netto, co z podatkiem od towarów i usług stanowiło kwotę 107 503 zł, zasądzoną prawomocnym wyrokiem. Nie ulega wątpliwości, że wymieniona i zasądzona już na rzecz powódki kwota nie obejmuje odszkodowania za jakąkolwiek inną szkodę, poza tą powstałą w substancji budowlanej, w sytuacji gdy szkoda powódki jest szersza i swoim zakresem obejmuje także koszty rozbiórki uszkodzonych obiektów. Nie jest słuszny zarzut apelacji, zgodnie z którym błędnie Sąd Okręgowy ustalił, że zachodzi konieczność rozbiórki obiektów stanowiących własność powódki. W ocenie Sądu Apelacyjnego sama treść wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 7 października 2010 r., jak również treść opinii, na której wyrok ten został oparty, prowadzą do wniosku, a nawet przesądzają o tym, że zachodzi konieczność rozbiórki uszkodzonych obiektów. Wynika z

nich, że stan techniczny obiektów jest aż tak zły, że ich remont jest technicznie i ekonomicznie nieuzasadniony (sam budynek mieszkalny powódki, skutek ruchu zakładu górniczego pozwanej, uległ wychyleniu od pionu o wielkości 35,5 %, oczywistym więc jest, że nie nadaje się do zamieszkania już z tego tylko powodu). Oznacza to, w sytuacji gdy budynki nie nadają się do korzystania z nich zgodnie z przeznaczeniem, że konieczna jest ich rozbiórka. Inaczej tą kwestię ujmując, rozbiórka jest konsekwencją uszkodzenia obiektów wskutek ruchu zakładu górniczego pozwanej, a więc koszt tej rozbiórki wchodzi w zakres należnego powódce odszkodowania. Skoro obiekty budowlane z uwagi na ich zły stan techniczny nie nadają się nawet do remontu i nie można z nich korzystać zgodnie z ich przeznaczeniem to nie może budzić wątpliwości, że zachodzi konieczność ich rozbiórki. Ponieważ uszkodzenie budynków oraz ogrodzenia pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z ruchem zakładu górniczego pozwanej, co przesądziło prawomocnym wyrokiem wyżej wskazanym, a skutkiem tego uszkodzenia jest konieczność dokonania rozbiórki obiektów, powódce przysługuje roszczenie odszkodowawcze obejmujące koszt tejże rozbiórki. Słusznie w tej mierze powołuje się Sąd Okręgowy na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2004 r., III CZP 20/04, w której podkreślono, że naprawienie szkody górniczej przez zapłatę sumy pieniężnej na podstawie art. 95 ust. 1 prawa geologicznego i górniczego ma charakter ekwiwalentny i zarazem kompensacyjny (por. uzasadnienie – rozważania prawne). Odszkodowanie powinno zatem obejmować naprawienie całej szkody, w tym wypadku także tej jej części obejmującej koszty rozbiórki obiektów, które jak wskazano wyżej, muszą zostać poniesione. Nie można wymagać od powódki jako właścicielki nieruchomości, by wbrew zasadom racjonalnego gospodarowania swoją nieruchomością, utrzymywała znajdujące się na niej uszkodzone, nienadające się do remontu i użytku obiekty. Zauważyć należy, że powódka zarówno jeszcze przed wniesieniem niniejszego powództwa, jak i w toku procesu występowała o dokonanie rozbiórki przez pozwaną, na co ta nie wyrażała zgody. Zatem pozostało powódce roszczenie o zapłatę odszkodowania w wysokości odpowiadającej kosztom prac rozbiórkowych uszkodzonych obiektów. I stanąć należy na stanowisku, że roszczenie to znajduje podstawę w treści art. 95 ust. 1 prawa geologicznego i górniczego, zgodnie z którym jeżeli nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody, naprawienie szkody następuje przez zapłatę odszkodowania. Dla poparcia swojej tezy, że koszty rozbiórki uszkodzonych w ramach szkód górniczych obiektów, stanowią część należnego poszkodowanemu odszkodowania, trafnie wskazał Sąd Okręgowy na uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 12 grudnia 2006 r., sygn. akt I ACa 1106/06, gdzie przyjęto, że stosownie do uregulowań z art. 94 i 95 prawa geologicznego i górniczego, właścicielowi w związku z koniecznością rozbiórki uszkodzonego budynku przysługuje roszczenie odszkodowawcze w wysokości poniesionych lub przewidywanych kosztów jego rozbiórki. Ponieważ w niniejszym postępowaniu w oparciu o opinię biegłego sądowego P. W. ustalono, że łączna wartość nakładów koniecznych dla wykonania rozbiórki obiektów budowlanych na nieruchomości w M. przy ul. (...) wynosi 86 970 zł netto, a z podatkiem od towarów i usług jest to 106 973 zł., zasadnie odszkodowanie w tej kwocie na rzecz powódki zostało zasądzone. Przy czym nie można tu mówić o „odszkodowaniu dodatkowym”, jak to określa apelująca, zasądzona kwota stanowi natomiast należne odszkodowanie za tą część szkody, która nie była objęta odszkodowaniem w kwocie 107 503 zł zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 7 października 2012 r.

Nie jest także słuszny ten zarzut apelacji, który odnosi się do naruszenia art. 362 kpc. Uszkodzenie obiektów budowlanych będących własnością powódki a następnie konieczność ich rozbiórki są skutkiem ruchu zakładu górniczego pozwanej, która w związku z tym ponosi względem powódki odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 95 ust. 1 prawa geologicznego i górniczego. Podnosząc kwestię przyczynienia się powódki do zaistnienia szkody lub jej zwiększenia wskazuje skarżąca na naturalne zużycie obiektów. Jakkolwiek nie można zaprzeczyć, że obiekty dotknięte szkodami górniczymi z uwagi na wiek podlegały naturalnemu zużyciu, to jednak okoliczność ta nie daje podstaw do przyjęcia przyczynienia się powódki do szkody w postaci kosztów rozbiórki uszkodzonych obiektów. Przede wszystkim pozwana nie wykazała, że samo naturalne zużycie budynków było współprzyczyną konieczności ich rozbiórki. Opinia biegłego P. W. sporządzona w sprawie sygn. akt XX C-GG Sądu Okręgowego w Katowicach, której strony nie kwestionowały, nie daje podstaw do przyjęcia, że to wiek obiektów i ich naturalne zużycie, doprowadziły do takiej ich degradacji, że ich remont stał się nieopłacalny a rozbiórka konieczna. Ustalony stan faktyczny tej sprawy pozwolił jedynie na powiązanie związkiem przyczynowym działania pozwanej ze szkodą powódki. Zauważyć trzeba, że zarzucając przyczynienie się powódki do powstania bądź zwiększenia szkody (w postaci kosztów rozbiórki) nie skonkretyzowała skarżąca tego zarzutu; nie podała z jakimi zachowaniami powódki to przyczynienie

wiąże, jaki jest zakres tego przyczynienia i dlaczego oraz w jakim zakresie w związku z przyczynieniem winno zostać ograniczone odszkodowanie. Zatem i ten zarzut z powodu niewykazania jego zasadności nie mógł przynieść oczekiwanego rezultatu.

Z tych względów na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono po myśli art. 98 kpc, zasądzając je na rzecz strony wygrywającej w wysokości wynikającej z § 2, § 6 pkt 6 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1349).